

Per què situar la persona al centre de la intervenció potencia la seva autonomia?

La planificació centrada en la persona en centres residencials per a persones amb discapacitat intel·lectual

Raül Alcáza

 Director de la Residència i Centre de Dia
 Sant Pere Claver – Fundació Servi

Una persona amb discapacitat intel·lectual necessita suports per al desenvolupament d'habilitats instrumentals i bàsiques de la vida diària. El model d'atenció integral i centrat en la persona ofereix una aproximació a aquests col·lectius de dependència per treballar les seves competències i encaminar-les cap a la màxima autonomia. Aquesta filosofia incideix molt en l'aspecte social i en com aquest pot fer variar la necessitat de més o menys suport, i per tant de dependència.

L'atenció integral i centrada en la persona és un model d'intervenció amb persones i col·lectius en situació de dependència tenint un suport permanent, com persones amb discapacitat, gent gran o individuals que pateixen trastorns mentals transitoris. Aquest model s'aplica a tots els nivells residencials, però també es pot generalitzar a d'altres àmbits socio-sanitaris i laborals.

L'eix principal d'aquest model és la persona en si mateixa i la seva voluntat, ja sigui per exercir la seva plena autonomia o per treballar les seves competències i encaixar-les al seu entorn. Al seu entorn s'han de situar els professionals que atenen la persona –escollint-los com a referent–, i totes aquelles persones que li són significatives. Aquesta filosofia ha de ser el seu suport i l'ha d'acompanyar durant el procés de promoció i desenvolupament de l'autonomia, treballant per a l'exercici dels seus drets i la seva integració a la comunitat.

En l'àmbit socio-sanitari la *dependència* es refereix a la necessitat que té una persona d'un moment donat de rebre suports especialitzats d'una manera intensiva o permanent. Si relacionem aquest concepte amb la discapacitat intel·lectual, podem dir que la dependència és de suports per al desenvolupament d'habilitats instrumentals i bàsiques de la vida diària.

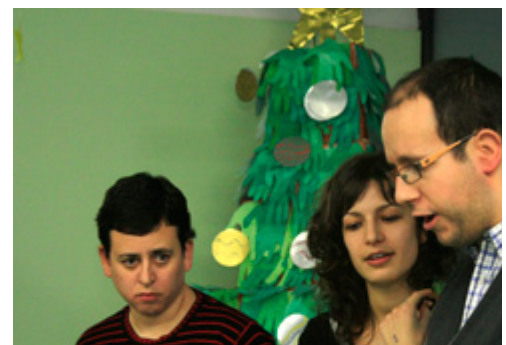
La dependència és quelcom canviant que depèn de la interacció de factors psicològics i socials. La filosofia de l'atenció integral i centrada en la persona incideix molt en l'aspecte social i en com aquest pot fer variar la necessitat de més o menys suport, i per tant de dependència.

A nivell social, aquest model emfatitza la lluita de les persones amb discapacitat intel·lectual per trobar el seu espai al món, i puguin optar i adoptar un rol social respectat i on se sentin valorades per l'entorn. És de vital importància allò que la persona, i no el que la resta decideixin per ella com històricament han fet profanes i familiars.

Planificació centrada en la persona

La manera en què els centres posen en marxa aquest tipus d'atenció és la planificació centrada a la persona. A través d'aquest tipus de planificació, la persona dissenya un pla de futur. En tot cas l'entorn de suport l'ajuda a plantejar-lo i a encaminar-s'hi. Però finalment és la persona qui ha d'anar assumint responsabilitats envers les seves decisions.

Amb les persones amb discapacitat intel·lectual tot aquest procés ha de començar per un treball d'apoderament de la persona, ja que el més habitual és que provinguin d'entorns familiars sobreprotectors que sense voler-ho li han generat una manca d'autonomia. Trobem

persones amb estat d'inseguretat, por, baixa tolerància a la frustració i, en alguns casos, certa tendència tirana i fins i tot agressiva. Però també ens trobem amb persones que provenen d'entorns desestructurats, on podem trobar simptomatologia similar, però evidentment per qüestions totalment oposades. En ambdós casos, la persona no està acostumada a prendre les seves pròpies decisions ni a assumir-ne les conseqüències ni l'error, motiu pel qual és important fer una feina prèvia en aquestes àrees.

D'altra banda, aquest país té una forta tradició assistencial i tendim més a oferir cura que no pas a potenciar les capacitats de les persones ateses (i així, sigui dit de pas, estalviar-nos haver d'assumir riscos). La pròpia administració pública manté en les seves exigències cap als centres proveïdors una certa prioritat cap a l'atenció bàsica enfront al desenvolupament personal. A les residències un exemple quotidià serien els menús que se serveixen. Aquests han de contemplar uns estàndards calòrics ideals, quan en termes generals a les nostres llars no ens passem el dia comptant calories i ens permetem capricis cada cop que ens ve de gust. Els residents tenen poques opcions de decidir què és el que volen menjar, ja que es dóna per fet que no tenen prou criteri per a fer-ho i es prioritza més l'organització del servei de cuina que els aspectes personals de les persones residents. I com aquest ex hauria molts més.

*"La persona dis.
un pla de futu
responsable d
seves decisio*

Així els centres es troben encara en un procés de transició del model assistencialista i centrat al servei cap al model c persona. La idea és transcendir de la idea que els usuaris s'han d'adaptar als serveis residencials on viuen i que siguin els que ofereixin allò que necessiti la persona cap a la consecució del seu pla de vida.

Alguns dels aspectes que destaquen d'aquest model són:

- Afavorir que les persones ateses pensin per elles mateixes
- Treball en la presa de decisions per part de la persona, així com en l'assumpció de responsabilitats i gestió de l'e
- Promoure activitats integradores i no segregadores
- Oferir un tracte segons la seva edat cronològica; malgrat puguin presentar una edat mental inferior, no se'ls atén infantilisme, es busca que assoleixin el màxim de maduresa possible
- Potenciar competències i defugir de les etiquetes
- Les decisions sobre la persona deixen de ser exclusivament tècniques. Ara són responsabilitat individual, en col·l conjunta i estreta amb l'equip de suport (tècnics i familiars)
- Tenir com a referència els estàndards de qualitat de vida actual
- Individualitzar l'atenció, enfront la sistematització i generalització de les normes organitzatives de la institució

La clau per organitzar un centre o una institució en base a la planificació centrada en la persona comença perquè els tècni de decidir-ho tot en nom de la institució i que el seu valor com a experts sigui posat al servei de la persona que atén, p sigui ella mateixa la que poc a poc vagi aprenent a prendre les seves pròpies decisions. Mentrestant hem d'ajudar-la a diferents opcions que se li plantegen, reforçar-la per tal que guanyi en seguretat i ajudar-la en el creixement dels se recursos i en la utilització dels recursos de l'entorn, a fi que pugui promocionar-se com a individu.

Llegeix més articles a **"la càpsula"**

Visita la web de **Sant Pere Claver - Fundació Sanitària**